

Norges vassdrags- og energidirektorat
V/ Birgitte Marie Wilvang Kjeldberg

Stian Seljenes

Tårnveien 17 8514 Narvik
Telefon: 93824686

Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Innsigelse mot utbygging/bygging av kraftverk i Svartvasselva i Hamarøy kommune i Nordland.

Innsigelsen inneholder flere element som påvirker søknaden i negativ retning. Disse forklarer og begrunner på hver sin måte hvorfor det ikke anbefales en utbygging av vassdraget «Svartdalselva». Det er også vedlagt en rapport som belyser betydelig større naturinngrep enn det som er forespeilet i søknaden.

Forhold som er kommentert og belyst:

- Søknaden er mangelfull og direkte misvisende.
 - Påvirker storvilts trekkveier og naturlige passasje på land mellom nord og sør i Nord- Salten.
 - Betydelige naturinngrep
 - Krigshistorie
 - Eksempel på bruk av området
-

Sammendrag:

- Søknaden er mangelfull og misvisende

Søknaden som ligger til grunn for kraftutbyggingen er kommentert der det er direkte feil eller helt misvisende. Her kommer det også frem helt andre mengder på masser og arealbruk, samt forklaring på hvordan denne jobben kommer til å bli i praksis. Dette fraviker på hva som kommer frem i søknaden. Elvenes Maskin AS har etter forespørsel fra undertegnede utarbeidet en grovsjissert rapport der de har vurdert omfanget av denne jobben. Ligger også med en grov kalkyle med dagens prisnivå der det er brukt Forneselva i Troms som sammenligningsgrunnlag.

I den delen der jeg har sett på byggingen av selve inntaket, ledningstrase og kraftverk har jeg benyttet Svein Erik Kristiansen, daglig leder i Elvenes Maskin AS som konsulent. Elvenes Maskin AS har erfaring med tilsvarende jobber, hvor 7 prosjekter er bygging av kraftverk. På dette grunnlag har vi gått gjennom planene for bygging, med tanke på valg av trase og kompleksiteten, samt byggingen av selve anlegget. Også de tiltak som må gjennomføres for å i det hele tatt å kunne føre maskiner opp gjennom traseen kommer frem i denne prosjekteringen. Dette er vist til i vedlegg 2.

- Påvirker storvilts trekkveier og naturlige passasje på land mellom nord og sør i nord- salten.

Her tar jeg for meg forandringer som fører til at Elg må legges helt om på trekkveien den benytter for å komme seg mellom sør og nord i Nord- Salten.

Grunnlaget jeg har for å kunne uttale meg om dette, er at området befinner seg midt i jaktfeltet jeg har vært en del av siden 1997. Jaktet selv siden 2001 og vært jaktleder her siden 2011. Har også vært styremedlem i varpa/ Finnøy driftsplanområde fra 2011- d.d.

- Naturperle, friluftsområde, dyreliv og historisk kulturarv.

Her kommer flere elementer inn, som friluftsområde, oppvekst, dyreliv og gammel byggeskikk. På disse punktene kommer det frem i søknaden at området som blir berørt: «**Virkningsomfanget for landskapet vurderes som lite negativt**». Dette er som dere vil se i brevet og tilhørende vedlegg 2, det stikk motsatte.

Har også lagt ved en forespørsel fra Mental Helse v/ Erling Urheim. Der Prosjektet «Vandring i samisk landskap 2013» har spurt om å få benytte området der inntaket er planlagt. Som dere vil se i brevets siste setning «hva skal vi gjøre for at man tar hensyn til naturen?». Det viser bare interessen for at området skal forbli uberørt.

Ellers i søknaden er det ukorrekte opplysninger, i sær punktet som angår fisk, fising og bruk av elva. Her har søker valgt å kommentere flere forhold uten å undersøke de faktiske forhold nærmere.

Hamarøy Krigsmuseum har også valgt å etterse flere opplysninger om bruken av området rundt påtenkt kraftstasjon, men også bruken av hesteveitrase som fluktrute til Sverige under 2-verdenskrig.

Første 450 meterne av planlagt rørtrase fra inntak og ned mot kraftstasjon ligger i den gamle veitraseen som ble bygd for hest og kjerre rundt år 1890.

Søknaden er mangelfull og misvisende

Her begynner vi med og ta for oss punkt for punkt i søknaden, deler av denne er feil og/eller ikke utfyllende. Til slutt legger jeg ved flere vedlegg som er nevnt i dokumentet. Herunder vedlagt rapport som mer konkret sier hvordan inngrepene i naturen blir og mengden masse vi sitter igjen med. Dette er kanskje det som burde vært lagt størst vekt på i søknaden, men som bare er nevnt med få ord.

Søknad om konsesjon for bygging av Svartvasselva kraftverk:

jf. § 8. Punkt 1 i søknad, tillatelse til å « bygge Svartvasselva kraftverk som beskrevet i søknaden»

Dette dokument viser til at det ikke lar seg gjøre å bygge anlegget slik som det er beskrevet i denne søknaden. Dette alene burde være nok til forkastelse av søknad.

1.3 Geografisk plassering av tiltaket

Nærmeste bebyggelse er noen hytter lokalisert nordøst for sagpollen ca 600 m fra planlagte kraftstasjon.

Viser til 3 hytter tilhørende Svartvannet, der den hytten som ligger nærmest er 42 meter unna tiltenkt inntak/pumpehus. Denne hytten blir også utleid til alle som måtte ønske det. Det er hyppig utleie på sommerhalvåret av turister og andre friluftsjakter interesserte. Også dens tilhørende naust blir ofte benyttet, ref. vedlegg 3. En slik naturperle vil ikke bli besøkt ved en utbygging, da denne vil resultere i forandre på den uberørte naturen.

1.4 Beskrivelse av området

Nedstrøms E6 er elva stri med flere små fossefall som fisken har problemer med å forsere. Anadrom fisk kan derfor bare unntaksvis ta seg opp i nedre del av elva under gunstige forhold.

Dette er direkte feil og misvisende. Her har det i alle år vært fisket laks og det utstedes et eget fiskekort for laks i denne elva. Oppstrøms fra bru ved E6 forbi utløp av tenkt kraftverk og videre til under foss ved bekkekløft har laks og sjørret i alle år gått opp til foss. Det er også forhold for gyting i elva, som er i strid med det som er nevnt i søknaden. Dette bekreftes av undertegnede, men er også nevnt i rapporten til Karlsen & Sæter (1991) «kan anadrome laksefisk gå ca 600 m opp i elva under gunstige forhold (høy vannføring).»

1.5 Eksisterende inngrep

Rørgata vil følge eksisterende traktorvei nær hele veien. Skogen i området er dessuten påvirket av skogsdrift og vedhogst.

Veien som går opp fra E6 til Svartvatnet er en hesteveitracè og ikke traktorvei, der den nyeste delen av veien er brutt for hånd på begynnelsen av 1950 tallet mens største delen av veien er håndbygd rundt 1890.

Skogen i området er ikke påvirket av skogsdrift, det har vært hogd brensel på en liten del av veien (ca 30 meter langs veien), her er det tatt ut ca 4 favner bjørkeved.

2.2 Teknisk plan for det søkte alternativ

Rørgaten blir 1900 meter lang med en dimensjon på 1500 mm og skal graves ned langs hele strekningen.

Hva som skjer med vegetasjonen og forhold rundt rørtraseen er beskrevet i rapport i vedlegg 2.

2.2.4 Inntak

Midlertidig arealbehov ved oppføring av inntak er 926 m² inkludert riggområde. Permanent arealbehov i form av inntaksterskel, vannspeil og bygg for stengeventil blir 100 m².

Dette blir betydelig mere, ref: vedlegg 2. Her påpeker konsulent at nødvendig arealbehov for masselagring og riggbehov ved inntak utgjør ca 3000m², på nord vest side av inntak + at det må rives et naust som står på berørt område. Ved riggområdet ved kraftstasjonen trengs det arealer på 5000m² til brakker, rørlager og utstyr. Dette tilhører utleiehytten som tidligere er nevnt. På sør- øst side av sokkel ved utløp blir erfaringsmessig et område på rundt 150m² berørt ved oppføring av sokkel. Her er det ikke tatt med arealer som blir forandret i vannet. Erfaringsmessig tar det rundt 30 år før vegetasjonen gror og blir en del av landskapet igjen slik det foreligger idag.

2.2.5 Vannvei

- Rørgata som skal graves ned langs hele strekningen er planlagt anlagt eksisterende traktorvei på nær hele strekningen.
- I øvre del fra inntaket og de første 450 meterne ned mot stasjonen er terrenget relativt flatt.
- Da dalføret som elva følger utgjør et avgrensa landskapsrom, blir rørtraseen lite synlig fra omkringliggende landskap
- Langs nedre del hvor vannveien stedvis følger nær grensa på avgrenset naturtype «bekkekløft», vil vi forsøke å holde traseen smalest mulig under anleggsarbeidet, for minst mulig grad å berøre avgrenset naturtype.

- Etter avsluttet anleggsperiode vil det tilrettelegges for re-vegetering av traseen ved å legge tilbake jord og torv. Det kan stedvis også bli behov for påkjøring av jordmasser.

2.2.6 kraftstasjon

Kraftstasjonen med uteareal og parkeringsplass vil permanent beslaglegge ca 200m². I anleggsfasen vil riggområdet rundt stasjonstomta utgjøre ca. 2,2 daa hvor det blir behov for hogst av skog.

Når det gjelder hogst av skog og bruken av 2,2 daa, blir dette motbevist i vedlegg 2. Her får jeg en følelse av at søknaden er «pyntet» på.

2.2.7 Kjøremønster og drift av kraftverket

På vinterstid er deler av veien opp til Svartvannet dekket av snø på slik at det ikke lar seg gjøre å kjøre opp, selv med snøscooter. Dette gjør at det ikke er mulig å komme opp til inntaket med noen form for kjøretøy store deler av vinteren. Undertegnede kan bekrefte dette, da jeg er en ivrig bruker av området vinter som sommer.

2.2.8 Veibygging

- Fra der adkomstvei til kraftstasjon tar av eksisterende traktorvei, er det ca 180 meter opp lags traktorvei til der rørgata tar av ned mot stasjonstomta. Langs vente stekning på 180 meter får veilinja en bredde på 10 meter i anleggsfasen hvor skogen må hogges.
- Herfra og videre opp til inntaket vil vegetasjonen på vestsiden av traktorveien ryddes i forbindelse med ned graving av rørgata.
- Etter avsluttet anleggsperiode får adkomstveien til inntaket en permanent bredde på 3 meter som i dag, men med bedre masser i veibanen.

Svar:

Punkt 1: En bredde på 10 meter av de første 180 meterne lar seg ikke gjøre uten betydelige inngrep. 50 meter opp fra E6 ligger det en sandbakke som er uberørt og er et naturlig skille mot E6 nord-vest. Det er også her gammel furuskog og en bekk som passerer.

Punkt 2: I søknaden står det at området er påvirket av skogsdrift, dette er som nevnt i punkt 1.5 direkte feil og virker på meg som en feilinformasjon i søknaden. På denne delen av eiendommen har det ikke vært skogsdrift, ref grunneier Gnr.83 Bnr.1.

Punkt 3: Dette stemmer ikke med faktiske forhold da du vil ha større skjæringer på opp til 8 meter og utvidelser av eksisterende vei som ikke lar seg rekonstruere i ettertid, se rapport vedlegg 2.

Dette delkapittelet er grundigere beskrevet i vedlegg 2 «Svartvasselva Kraftverk».

2.2.9 Massetak og deponi

Øvrige overskuddsmasser blir tilpasset eksisterende terreng langs vannveien, samt lagret i et midlertidig deponi langs adkomstveien til kraftstasjonen. Det midlertidige deponiet får en størrelse på snaue 1,5 daa hvor skogen må hogges.

Det er ikke mulig og lagre dette slik som beskrevet, se vedlegg 2.

2.2.10 Nettilknytning

Her er det planlagt å grave ned en jordkabel frem til eksisterende 22 kV- linje ved Hillingan, men at det ikke tillates før en evt utbygging mot Kobbelv.

Når det kommer til jordkabel er de første 60% av traseen fjellgrøft, der den må passere Svartvasselva før den går langs eksisterende E6 mot Innhavet. Etter 1400 meter må kabelen føres under E6 og legges i rør. Dette gjør at det blir betydelige spor i terreng.

2.4 Fordeler og ulemper ved tiltaket

Fordeler:

Videre vil prosjektet generere inntekter til berørte grunneiere, kraftverkseiere og kommunen. En utbygging vil også gi arbeid og inntekter til leverandører og entreprenører i bransjen.

Ved kostnadsoverslag gjort i Vedlegg 2, viser dette at byggingen kommer til å koste mer enn hva som står i søknaden. For grunneierne vil inntjeningen bli minimal og konsekvensene av berørt natur store.

Ulemper:

Det planlagte prosjektet vil medføre nye inngrep i naturen i form av en inntaksdam/terskel, nedgravd rørgate, kraftstasjon, adkomstvei og jordkabel. I tillegg vil redusert vannføring på utbyggingsstrekningen virke negativt for fisk, samt også kunne få uheldige konsekvenser for biologisk mangfold innenfor registrerte bekkekløft langs Svartvasselva. Vanntilknyttede fugl som f.eks. fossefall kan også bli negativt påvirket. Videre vil lokalt dyreliv over en kortere periode kunne bli forstyrret i anleggsperioden.

Prosjektet vil medføre store inngrep i naturen, når de her prater om nye inngrep er dette feil. Naturen i dette området har ikke vært berørt siden begynnelsen av 1950-tallet da **deler** av veien ble oppgradert for hånd. Inntaksdam/terskel kommer

til å medføre at et naust må rives og at et mye brukt område blir lagt under vann!
Se vedlegg 3, der ser vi klart at området som blir berørt er flittig brukt.

Nedgravd rørgate vil snu om på hele naturopplevelsen på vei opp til vannet og ved første del av Svartvannet, ref: vedlegg 2.

Kraftstasjon vil påvirke storvilts naturlige trekkvei, men den blir også bygd akkurat der trekkveien til storvilt går og har gått.

Adkomstveien blir et synlig inngrep i naturen fra E6 og skjemma den ellers uberørte naturen med gammel furuskog.

Jordkabelen fører til ytterlige inngrep i naturen, se punkt 2.2.10.

Som nevnt kommer fisk og annet dyreliv i Svartvasselva til å bli påvirket og mest sannsynlig borte på grunn av utbyggingen.

2.5 Eiendomsforhold

99% av utbyggingen blir å skje på eiendom Gnr.83 Bnr1. Når vi ser på «muntlig forespurte personer», er **ingen** fra Gnr.83, Bnr.1 forespurt.

Mens det er forespurt 1 person fra Gnr.83, Bnr.3. Han er imidlertid 4,7% eier av denne eiendommen, som nesten ikke blir berørt! Også hans datter er ført på denne listen.

Det er i seg selv merkelig, og jeg stiller et stort spørsmålstegn med hvorfor ikke grunneierne på Gnr.83, Bnr.1 er blitt spurt og benyttet i større grad. Selv har jeg vært på befaringen som ble avholdt i Svartdalen, da ble jeg bedt av Tinfos sine representanter om å ikke uttale meg mot NVE og øvrige oppmøtte. Dette var åpenbart for at det ikke skulle komme kritiske spørsmål som kunne sette søknaden i fare. *Dette styrker min teori på at søknaden er forsøkt pyntet på.*

2.6 Forholdet til offentlige planer og nasjonale føringer

Langs Svartvasselva er det avgrenset ei bekkekløft av middels verdi hvor det er påvist 4 rødlistearter i kategorien NT. Da ingen av disse arter er spesielt fuktighetskrevede, samt at rørgata kun berører et lite areal av den minst verdifulle vegetasjonen i kløfta, vurderes det dit hen at tiltaket ikke kommer i konflikt med foreliggende fylkesplan.

Det som ikke er nevnt i søknaden er som beskrevet i Vedlegg 2, at naturinngrepene er betydelig større enn det som forespeiles. Med denne typen rør vil grøften bli på en slik måte at det kommer til å bli vesentlig mer sprenging og skjæringer i fjellet. Dette kommer til å påvirke bekkekløfta!

Det som heller ikke er nevnt er at sprenging i et slikt terreng medfører at sprengt stein kommer til å plassere seg ned skråning helt ned til elven. Dette skjer i sprenningsøyeblikket da den sprenge salven utvider seg. Tildekking av salve vil

begrense spruten rundt i terrenget, men ikke forhindre stein i å komme ned i elvedalen. Eneste måte å forhindre dette på er å sette opp nett som tar imot stein ved sprenging. Dette lar seg gjøre, men er komplisert. Den delen dette gjelder er ca. 320 meter av traseen.

3.1 Hydrologi

I deler av flomperiodene om våren og høsten er vannføringen i Svartvasselva betydelig større enn største slukeevne på 4780 l/s. I disse periodene vil vannføringsendringene bli mindre merkbare da store deler av flomvannet vil gå i elveløpet som tidligere. Resten av året derimot vil det bli lengre perioder hvor den utbygde strekningen blir nær tørrlagt dersom det ikke slippes minstevannføring.

Dette vil som tidligere nevnt bety at ørretbestanden/ørreten i elven blir borte, og denne delen av friluftsområdet ødelagt.

Noe som heller ikke er vurdert i søknaden er brev fra fylkesmannen i Nordland /Direktoratet for naturforvaltning august 2009 «Nasjonal marin verneplan – oppstartsmelding for Kaldvågfjorden og Innhavet», se under

Ref, vedlegg 4:

«Varpavassdraget og Sagpollvassdraget har stedege bestander av laks og sjøørret. I Svartvasselva er det trolig også en liten sjøørretbestand, men det er usikkert om denne er stedege. Fylkesmannen i Nordland foretok i 2001 en faglig vurdering og rangering av sjøområders viktighet for anadrom fisk i Nordland. Sjøområdene utenfor Varpavassdraget, Sagpollvassdraget og Svartvasselva ble definert som et område av stor regional betydning som beiteområde for anadrom fisk.»

I følge søknaden fra Tinfos beskrives det motsatte!

3.2 Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Tiltaket vurderes å få liten negativ konsekvens på vanntemperatur, isforhold og lokalklima.

«Tiltaket vurderes» å få liten konsekvens av overnevnte punkter. Dette burde undersøkes nærmere lokalt ved Svartvannet og ikke referere til værstasjoner hhv 22km og 18 km unna.

3.5 Røddlistearter

Her er 5 arter listet opp,

Det er en registrering av Storlom (NT) i Svartvatnet fra 1985. Hvorvidt arten fremdeles er i området er uvisst.

Jeg kan bekrefte at det er Storlom i Svartvatnet! Det som imidlertid er pussig er at dem som er brukt som «lokalkjente» ikke kunne konstatere storlomens eksistens, til tross for at den er relativt lett og få øye på. Det styrker enda en gang min sak om at søknaden er på feilt grunnlag.

3.7 Akvatisk miljø

I lakseregisteret er Svartvasselva registrert med ikke selvproduserende bestand av hverken laks eller sjøørret.

Sitat fra «Nasjonal marin verneplan – oppstartsmelding for Kaldvågfjorden og Innhavet»: *I Svartvasselva er det trolig også en liten sjøørretbestand, men det er usikkert om denne er stedegen.*

Kommentar fra Morten Halvorsen ang. yngel i elva: «elva kan fungere som en ressurs for naboelva innenfor samme ferskvannsbasseng. Jeg husker at Fylkesmannen har gått imot utbygging av elver med mye mindre areal enn dette, i Ranafjorden»

Nok en gang får jeg en følelse av at Tinfos ikke har gått grundig nok igjennom betydelige temaer i denne saken.

Flere småfosser rett oppstrøms utløpet gjør det imidlertid problematisk for fisken å komme opp i elva, noe som gjør at det bare er et svært begrensa antall sjøørret og laks som kommer opp forbi der E6 krysser elva (Stig Tangen, Finn Westermann og Stein Finn Otto Bugge pers medd).

Her kommer Tinfos på nytt med opplysninger som ikke stemmer og motsier seg selv, ref, Karlsen & Sæter (1991) «kan anadrome laksefisk gå ca 600 m opp i elva under gunstige forhold (høy vannføring).»

Til der E6 krysser elva er det ca 200 meter.

Som kjentmann kan jeg bekrefte at det går opp fisk som beskrevet av Karlsen og Sæter.

3.9 Landskap og inngrepsfrie naturområder (INON)

Her henviser jeg til vedlegg 2. Dette forklarer på en bedre måte omfanget og naturinngrepene som tilkommer ved en bygging av kraftverket.

3.14 Brukerinteresser

Selv om elva stedvis har forekomst av bekkørret blir strekningen som planlegges utbygd lite benyttet til fiske. Derimot er fiske en vanligere aktivitet i Svartvatnet for et fåtall personer. Traktorveien opp til Svartvatnet blir også brukt som adkomstvei for et par hytter lokalisert oppstrøms vannet.

Elva er benyttet til fiske helt opp til Svartvannet. Dette ser vi også på alle bålgruvene som ligger langs elva.

Når det står at fiske i Svartvannet er en aktivitet for et fåtall personer vil jeg si meg uenig i dette på grunnlag av at det blir solgt mange fiskekort, utleie av både båt og hytte med tanke på fising i Svartvannet.

Eksempel på bruk av område, se mail av 21. april 2013 fra Erling Urheim vedlegg 3. Her ønsker han og plassere en lavvu ved Svartvatnet for prosjektet «vandring i samisk landskap 2013». Han spør også om å få låne naustet som hører til utleiehytten (må rives/flyttes ved utbygging).

Konsekvenser i anlegg- og driftsfasen

Henviser også her til Vedlegg 2, som beskriver innhoggene i naturen. Her blir det forklart at fjell/skjæring kommer til og bli opptil 8 meter høye på enkelte partier av traseen. Masseuttaket kommer til å bli betydelig, som også fører til at arealbehovet er mangedobbelt av det som Tinfos nevner i søknaden.

3.15 Samfunnsmessige virkninger

I følge vedlegg 2 heter det: «Med en beregnet årlig produksjon på 14,4 GWh, er ikke dette et rentabelt prosjekt. Det vil ikke være fornuftig å gi konsesjon til et slikt prosjekt, som ikke er samfunnsøkonomisk og samtidig svært skjemmende i naturen.»

Referanser og grunnlag:

Her oppgis referanser til informasjon om data som er benyttet i innsigelsen.

- Svartvasselva kraftverk, søknad om konsesjon
- Karttjenester, Norgeskart.no
- Kartlegging av fiskebestander i Nordland 2009, Nordnorske ferskvannsbiologer
- Elvenes Maskin AS, Nord- norsk utbygger av småkraftverk
- Hamarøy krigsminnemuseum
- Rapport av fylkesmannen i Nordland
- Mental Helse, Vandring i samisk landskap 2013

Muntlige forespurte personer:

Tormod Schøning

Astrid Schøning

Stig Tangen, Lokalt kjentmann

Trond Inge Mathisen, Hamarøy krigsminnemuseum

Morten Halvorsen, Konservator/avdelingsleder Vesterålmuseet

Svein Erik Kristiansen, Daglig leder Elvenes Maskin AS

Vedlegg til innsigelsen:

1. Orientering om området rundt svartdalselva
2. Konsekvensene av en utbygging av Svartdalselva kraftverk slik søknaden foreligger
3. Mail sendt grunneierne Gnr.83, Bnr1. 21. april 2013
4. Nasjonal marin verneplan – Oppstartsmelding for Kaldvåg fjorden og Innhavet

Med vennlig hilsen

Stian Seljenes

Elgjeger, friluftsmann, sportsfisker og lokalkjent.
Bachelor ingeniørfaget bygg og anlegg, HIN 2010
19.03.2014